

(၅) အလယ်ခေတ် အစောပိုင်းကာလ အသင်းတော် (၄၇၆-၈၀၀)

ဂျပ်စတင်နီယန် (၁)မှ မောရှေ (အီတလီ ရာဇဝင်နာ စန် ဝီတာလီ ခရစ်ယာန် ဘုရားကျောင်း)

အလယ်ခေတ် အစောပိုင်းကာလ အသင်းတော်သည် အေဒီ ၄၇၆ ခု အနောက်တိုင်း နောက်ဆုံး ဧကရာဇ်၏ နန်း ချခံ၍ သူ့အား အစားထိုးနန်းတင်သော ဒေသခံလူမျိုး ဘုရင် အိုဒိုဆာ လက်ထက်မှ ရောမမှ ပုပ်ရဟန်းမင်း လီယို (၃)က ရောမတို့၏ ဧကရာဇ်အဖြစ် ရှားလမိန်း၏ နန်းတက်ပွဲ အေဒီ ၈၀၀ ခုနှစ် ခရစ်မတ်နေ့အထိ ကာလ အား ခြုံငုံ၍ သတ်မှတ်ပေးသည်။ အေဒီ ၄၇၆ ခုနှစ်သည် ရွှေရည်စိမ် ကွဲပြားမှုထက် မပိုနိုင်ချေ။ အရှေ့ ဘက်တွင်၊ ရောမ ဧကရာဇ်၏ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာသည် သမိုင်းပညာရှင်များက ယခု ဘိုင်ဇန်တိုင် အင်ပါယာ ဟုခေါ်သော ဒေသသို့ သတ်မှတ်ကာလထက် ကျော်လွန်၍ ဆက်လက်တည်တံ့ခဲ့ပေ၏။ အနောက်တိုင်းတွင်လည်း အင်ပါယာ ၏ နိုင်ငံရေးအရ ထိန်းချုပ်မှုမှာ တဖြေးဖြေး မှေးမှိန် ယုတ်လျော့လာသော်လည်း ရောမယဉ်ကျေးမှုမှာ နောက် ရှည်ကြာသည်အထိ ဆက်လက် တည်ရှိနေခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် သမိုင်းပညာရှင်များက ယခု ခေတ် တွင် “ရောမ၏ ကျဆုံးခြင်း” ဆိုသည်ထက် “ရောမ၏ အသွင်ပြောင်းခြင်း” ဟု ပြောဆိုလာကြပေသည်။ အလယ်ခေတ် အစောပိုင်းကာလ ထွန်းတောက်လာမှုမှာ ဖြေးဖြေး မှန်မှန်ပင် ဖြစ်၍ တခါတရံတွင် ဒေသတစ်ခု အတွင်း၌သာ ရှိပေသည်။ အနောက်တိုင်းတွင် မြို့ပြများ၌ သာသနာဆုတ်ယုတ် လာသောအခါ ကျေးလက်များ မှာ ဗဟိုဌာနများ ဖြစ်လာခဲ့၏။ အေဒီ ၇ ရာစု မူဆလင်များ ဝင်ရောက်လာခြင်းနှင့်အတူ ခရစ်ယာန်များ၏ အနောက်တိုင်း (လက်တင်)နှင့် အရှေ့တိုင်း (ဂရိ) ဧရိယာများသည် သိသာထင်ရှားစွာ တုန်လှုပ်မှုများ စတင် ဖြစ် ပေါ်ခဲ့ပေ၏။ အရှေ့ဘက်တွင် အသင်းတော်သည် ၎င်း၏ ကိုယ်ထည်၊ အဓိကပါဝင်အား ထိန်းထားလျက် ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်မှာ ပိုမိုနွေးကွေးခဲ့ပေသည်။ အနောက်ဘက်မှ ရောမ၏ ဘွဲ့ရော့ (ပုပ်ရဟန်းမင်း) များမှာ ပြောင်း လဲနေသော အခြေအနေများကို သဟဇာတ တည့်စွာနှင့် ပိုမိုလျှပ်မြန်စွာ လိုက်လျောညီထွေ ရှိရန် တွန်းအား ပေးခံခဲ့ရ၏။ အထူးသဖြင့် အရှေ့ပိုင်းမှ ဘွဲ့ရော့များသည် အရှေ့ပိုင်းရောမ အင်ပါယာအား ရှင်းလင်းစွာ သစ္စာ ခံခဲ့၍၊ ရောမ ဘွဲ့ရော့ပုံမှာ ယခင်က အနောက်ပိုင်း ခရိုင်ရှိ ဒေသခံလူမျိုး အုပ်ချုပ်သူများနှင့် လိမ္မာပါးနပ်စွာ သင့်မြတ်မှုရှိရန် တွန်းအားပေးခံရပြီး အရှေ့ပိုင်း ရောမအင်ပါယာအား အမည်ခံမျှသာ သစ္စာခံ ခဲ့ပေသည်။ အရှေ့ဘက်တွင် မြောက်များစွာသော ခရစ်ယာန်များ ဆက်လက်တည်ရှိ နေခဲ့သော်လည်း အနောက်ပိုင်းမှ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာမှုက အလယ်ခေတ် နောက်ပိုင်းကာလတွင်း၌ ခရစ်ယာန် လောကအား အဓိက တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုး စေမှု အဆင့်သို့ မောင်းတင်ခဲ့ပေသည်။

(၅-၁) မြစ်ရိုးတစ်လျှောက် ဒေသခံလူမျိုးများ၏ ပြောင်းလဲမှု

ခရစ်ယာန်နှင့် ရှေးဦးရိုးရာ သာသနာများ (ဆာဂီ အိဗင်နော့ဗ် Sergei Ivanov ၏ ပန်းချီလက်ရာ)

အနောက်ပိုင်း ရောမအင်ပါယာ၏ နိုင်ငံရေး နယ်နိမိတ်မှာ လုံးပါးပါးလာရာမှ ပြိုလဲသွားသောအခါ၊ ခရစ်ယာန် သာသနာသည် အင်ပါယာ၏ နယ်နိမိတ်တောင်းကို ကျော်လွန်လျက် မည်သည့်အခါကမှ ရောမမှ မပြုခဲ့ရသော နယ်များဆီသို့ ပြန့်နှံ့သွားခဲ့ပေသည်။

၅-၁ (၁) အိုင်ယာလန်နှင့် အိုင်းရစ် သာသနာပြု အဖွဲ့များ

အေဒီ ၅ ရာစု အစတွင် အိုင်းရစ် အကြည့်ဒေသ (စီရင်စု) သည် ပြိုင်ဘက်မဲ့ ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ပြီး ယခုခေတ် ဝေးလံ နှင့် အိုင်ယာလန်ဟု ခေါ်သော ဒေသများပင် ပါဝင်လာခဲ့ပေသည်။ ဤပတ်ဝန်းကျင်တွင် ခရစ်ယာန် သာသနာ သည် ရောမ-ဗြိတိန် မှ အိုင်ယာလန်သို့ ပြန့်နှံ့ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ရှင်ပက်ထရက်စ် သာသနာ ပြု အဖွဲ့၏ ကူညီစောင့်မူများ ပါဝင်ခဲ့ပေသည်။ ပက်ထရက်စ်အား အိုင်ယာလန်၌ ကျေးကျွန်အဖြစ် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ ရ၍ သူလွတ်မြောက်ပြီး ဘွဲ့ရောင်အဖြစ် ရဟန်းတက်ခဲ့ပေသည်။ ထို့နောက်သူ့အား ကျွန်အဖြစ် ပြုခဲ့သည့် ကျွန်းငယ်သို့ ပြန်ခဲ့ကာ သူတို့အတွက် သမ္မာကျမ်းစာ (Gospel) ကို ဆောင်ကြဉ်းလာခဲ့ပေသည်။ နောက်များ မကြာမှီတွင် စိန့် ကိုလန်ဘာ နှင့် ကိုလန်ဘန်းနာ့စ် တို့ကဲ့သို့ အိုင်းရစ် သာသနာပြုအဖွဲ့များက ခရစ်ယာန် သာသနာအား ဖြန့်ချိခဲ့ပေသည်။ ဤသာသနာပြုမှုမှ သိသာသည့် အိုင်းရစ် (အသွင်အပြင်) မူများမှာ စကော့ တလန်နှင့် တိုက်ငယ်အတွင်းသို့ သက်ခဲ့ပေသည်။ ယခင်က လူထု ဘုရားရှိခိုးပွဲ၌ လူသိရှင်ကြား အာပါတ် ဖြေရသော အလေ့အထ နေရာ၌ တသီးပုဂ္ဂလ အာပါတ်ဖြေခြင်း အကျင့်ကို အစားထိုးလိုက်ခြင်းသည် အိုင်းရစ်မူ များမှ တစ်ခုဖြစ်ပေသည်။

၅-၁ (၂) အင်္ဂလိပ်-ဆက်ခံဆင်းများ (အင်္ဂလိပ်)

ဗြိတိန် တောင်ပိုင်းသည် ရောမ၏ ခရိုင်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း အေဒီ ၄၀၇ တွင် အင်ပါယာ စစ်သည်တော်များ က (ဗြိတိန်) ကျွန်းအား ထားခဲ့၍ ရောမ ခန့်အပ်ခံ (အုပ်ချုပ်သူ) များသည်လည်း နောက်မှ လိုက်ပါသွားခဲ့ ပေသည်။ ထိုရာစု၏ နောက်ပိုင်းတွင် အမျိုးမျိုးသော ဒေသတိုင်းရင်းလူမျိုးများက ဗြိတိန်ကျွန်းအား စီးနင်း လုယက်ခြင်းများ၊ ကျူးကျော်ဝင်ရောက် အချေချခြင်းများ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ဤလူမျိုးစုများမှာ အင်္ဂလိပ် ရှေးပြေး အင်္ဂလိပ်-ဆက်ခံဆင်း လူမျိုးကို ကိုယ်စားပြုပေသည်။ သူတို့သည် လုံးဝဥသံ ရှေးဟောင်းလူမျိုးများဖြစ်၍ အင်ပါယာ၏ အစိတ်အပိုင်းတွင်း၌ မည်သည့်အခါကမှ မပါဝင်ခဲ့ချေ။ ပတ်ဝန်းကျင်လူမျိုးမှ ခရစ်ယာန်သာသနာ၏ ဩဇာသက်မှုများကို တွေ့ကြုံခဲ့ရပေသည်။ သူတို့သည် ပုပ်ရဟန်းမင်း ဂရိဂိုရီ သည် ဂရိတ် စေလွတ်သော စိန့်ဩဂတ်စတင်၏ သာသာပြုအဖွဲ့ကြောင့် ခရစ်ယာန် သာသနာသို့ ကူးပြောင်းခဲ့ပေသည်။ နောက်ပိုင်း အာ့ခံ ဘွဲ့ရောင် သီအိုဒို၏ လက်ထက်၌ အင်္ဂလိပ်-ဆက်ခံဆင်းများသည် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ပညာတော်သင်

ရွှေခေတ်တစ် ခု ကို အကျိုးခံစားခဲ့ရပေသည်။ များမကြာမှီပင် စိန့် ဝီလီယံနှင့် ဝီလီဘရော့ဒ်၊ လူးလပ်စ်နှင့် ဘိုနီဖေ့စ် တို့ကဲ့သို့ အင်္ဂလိပ် သာသနာပြု အဖွဲ့များက ဂျာမနီရှိ သူတို့၏ ဆွေမျိုးသားချင်း ဆက်ဆံရေးများအား ခရစ်ယာန် သာသနာသို့ ဝင်ရန် စည်းရုံးခြင်းများ စတင်လာခဲ့ပေသည်။

၅-၁- (၃) ဟော်လန်များ

စိန့် ရင်းမိစ်စ်က ကလိုဗစ်အား နှစ်ခြင်းပြုလုပ်ပေးပုံ

ဂူးလ်နယ် (ခေတ်သစ် ပြင်သစ်) နေထိုင်သူ ဂဲလ်လို-ရောမ ခရစ်ယာန် အများစုမှာ ဂျာမန်-ဟော်လန် များ၏ လွှမ်းမိုးမှုကို အေဒီ ၅ ရာစု၏ အစပိုင်းတွင် ခံခဲ့ရပေသည်။ မူလတိုင်းရင်းလူမျိုးများသည်လည်း ဟော်လန် ဘုရင် ကလိုဗက်ခ် (၁) သည် ရှေးရိုးရာ ဘာသာမှ ရိုမန် ကက်သလစ် သို့ ကူးပြောင်းသည့် အေဒီ ၄၉၆ ခုနှစ်ထိတိုင် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများ ခံခဲ့ရပေသည်။ ကလိုဗက်ခ်က သူ၏ နောက်လိုက်ကောင်းတို့သည် သင့်မြတ်လျှော်ကန်မှုကို လိုက်ကြလျက် အုပ်ချုပ်သူများ၏ ယုံကြည်မှု အယူနှင့် အုပ်ချုပ်ခံများ၏ အယူမှာ သဟဇာတ တည့်စွာ တစ်ပေါင်း တစည်းတည်း ဖြစ်ခြင်းဖြင့် သူ၏ အသစ် တည်ထောင် သော နိုင်ငံအား အင်အားပြည့်စေခဲ့သည် ဟု အခိုင်အမာ ပြောခဲ့ပေသည်။

၅-၁ (၄) နယ်သာလန်နှင့် ဟောလန်မဟုတ်သည့် ဂျာမန်

အေဒီ ၆၉၈ တွင် နေ့သိမ်းယန်း ဘင်းနက်ဒက်တင်း ဘုန်းကြီး ရှင် ဝီလီဘရော့ဒ်အား ပုပ်ရဟန်းမင်း ဆာဂီယာ့စ် (၁)က ယခုခေတ် နယ်သာလန်ဟု ခေါ်သော ဖရီးစ်စင် Frisians များ၏ ဘွဲ့စံရှေ့ပုံအဖြစ် ကိုယ်စားလှယ် ခန့်အပ်ခဲ့ပေသည်။ ဝီလီဘရော့ဒ်သည် ဥပဒေရေးရာ **Utrecht** ၌ အသင်းတော်တစ်ခုကို တည်ထောင်ခဲ့ပေသည်။

ဖရီးစ်စင် ဘုရင် ရဲဒ်ဗတ်စ် က အေဒီ ၇၁၆ နှင့် ၇၁၉ ကြားကာလတွင် ခရစ်ယာန် ပင်မဌာန များစွာအား ဖျက်ဆီး ပစ် ခဲ့သောအခါ ဝီလီဘရော့ဒ်၏ လက်ရာမှ များစွာတို့ကို ဖျက်သိမ်းခံခဲ့ရပေသည်။ အင်္ဂလိပ် သာသနာပြု ဘိုနီဖေ့စ်အား ဝီလီဘရော့ဒ်ကို ကူညီရန် စေလွှတ်ခဲ့ပြီး ဖရီးရှား၌ အသင်းတော်များ ပြန်လည် ထူထောင်ရန်၊ ဂျာမန်၏ ရှေးဟောင်းလူမျိုးများ၏ ဒေသများတွင် တရားဒေသနာ ဆက်လက်ဟောပြောရန် စောင့်မခံခဲ့ပေသည်။ ဘိုနီဖေ့စ်သည် အေဒီ ၇၅၄ ခုနှစ်တွင် အသတ်ခံခဲ့ရပေသည်။

၅-၁ (၅) စကင်ဒီနေဗီးယား

စကင်ဒီနေဗီးယားတွင် အစောပိုင်း ခရစ်ယာန် သာသနာ ပြုခြင်းကို ဘရီမန်မှ အာဒီဘွဲစ်ရှော့ပဲ အန်စ်ဂါ **Ansgar, Archbishop of Bremen** “မြောက်ပိုင်း စေတမန်”၏ လက်ထက်တွင် မှ စတင်ခဲ့ပေသည်။ ခရစ်ယာန် ဘက်ယိမ်းဂျပ်စ်တင် ဘုရင် ဟာရဲလ်ဒ် ခလ္ဘက် လက်ထက် အေဒီ ၈၂၀ ပတ်ဝန်းကျင်ခန့်က ဒေသခံ အာမေး နီးယန်း မျိုးနွယ် အန်စ်ဂါအား ဘုန်းတော်ကြီး အဖွဲ့တစ်ခုနှင့်အတူ ဒိန်းမတ် ဂျပ်စ်လန်သို့ စေလွှတ်ခဲ့ ပေသည်။ နောက် (၂) နှစ်အကြာ ဘုရင် ဟာရဲလ်ဒ်အား နန်းချမောင်းထုတ်ပြီးနောက် အန်စ်ဂါသည် ဂျာမနီသို့ ပြန်လာခဲ့၍ သာသနာပြုလုပ်ငန်းမှာလည်း တစ်စိတ်တစ်ဒေသမျှသာ အောင်မြင်ခဲ့ပေသည်။ အန်စ်ဂါသည် သူ့၏ လက်ထောက် ဒေသစာရီ ရဟန်း ဝက်တမာနှင့်အတူ ဆွီဒင်နိုင်ငံ မာလာရင် ရေကန်ပေါ်ရှိ ဘီးယာခါသို့ အေဒီ ၈၂၉ တွင်သွားခဲ့ပေသည်။ ထိုဒေသတွင် အေဒီ ၈၃၁ ၌ ဘုရင့်ပိုင် ဘဏ္ဍာထိန်း ဟာဂီယာ အပါအဝင် ဘုရား ကျောင်း အသင်းငယ်ကို ဖွဲ့နိုင်ခဲ့ပေသည်။ သာသနာပြောင်းလည်းခြင်းမှာ လွန်စွာ နှေးကွေးခဲ့ပေသည်။ သို့သော် ဒိန်းမတ်မှ စိန့်ကနုတ် (၄)နှင့် နော်ဝေးမှ အိုလက်စ် (၁) တို့ကဲ့သို့သော မင်းများလက်ထက် နောက်ပိုင်း အေဒီ (၁၀၀၀) ခေတ်ကာလတွင် စကင်ဒီနေဗီးယန်း နယ်များသည် ခရစ်ယာန် သာသနာတစ်ခုတည်း ဖြင့်သာ ပြည့်နှက်လေတော့သည်။

- အေဒီ ၈၆၃ တွင် ကွန်စတန်တီနိုဘဲလ်မှ သင်းအုပ်ဆရာတော်က စိန့် စီရေးလ်နှင့် စိန့် မက်သိုဒီးယာ့စ် တို့အား ဆလာဗက်များထံသို့ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုရန် စေလွှတ်ခဲ့ပေသည်။ သူတို့သည် သမ္မာကျမ်း အား ဆလာဗီနစ် ဘာသာစကားဖြင့် ပြန်ဆိုခဲ့ပေသည်။

(၅-၂) အလယ်ခေတ် အစောပိုင်း ပုပ်ရဟန်းခံယူမှုများ

ရောမမြို့တော်သည် အလယ်ခေတ် အစောပိုင်းကာလမှ အီတလီ ကျွန်းဆွယ်၌ ဖြစ်ပွားခဲ့သော စစ်ပွဲများအတွင်း ကသောင်းကနင်းဖြစ်ခြင်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းများ အတွင်းတွင် အမှုပတ်ခဲ့ရပေသည်။ ဧကရာဇ်ပြည့်ရှင် ဂျပ်စ်တင် (၁) သည် ဂေါ့တ်သစ်ခံ လူမျိုးကြီးဝါဒ အုပ်ချုပ်ခြင်းကို ဆန့်ကျင်လျက် အီတလီအတွင်း အင်ပါယာ ချုပ်ကိုင်မှုအား ပြန်လည်တိကျ ခိုင်မာအောင် ရည်သန်ခဲ့ပေသည်။ ဤဝါဒဖြန့်ချိမှုမှာ အနည်းနှင့် အများ အောင်မြင်မှု ရရှိခဲ့၍ အီတလီသို့ စောင့်ကြည့်နိုင်ရန် အက်စ်ဆာချိုတ် အင်ပါယာကို ရာဇဝင်များတွင် ထူထောင်ခဲ့ပေသည်။ သို့သော် အင်ပါယာ၏ သြဇာလွှမ်းမူမှုမှာ အတိုင်းအတာ တစ်ရပ်မျှသာ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ သို့သော် ကျွန်းဆွယ် သည် အားနည်းလည်ခြင်း၊ ထို့နောက် လွန်း(မ်)ဘတ်ဒ်တို့၏ ကျူးကျော် ဝင်ရောက်ခြင်းမှာ ရင့်ကျက်လာခြင်းနှင့် စစ်ပွဲများ၏ အကျိုးဆက်က ရောမအား မိမိကိုယ်မိမိရပ်တည်စေရန် ထားရစ် ခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပုပ်ရဟန်း များသည် အပိုလိုအပ်ချက်များအဖြစ် မြို့တော်အား ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်ရန် ပုပ်ရဟန်း ပိုင် မြေများ၌ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ခြင်း၊ အပြန်အလှန် နားလည်မှု စာချုပ်များချုပ်ခြင်း၊ လွန်း(မ်)ဘတ် စစ်မင်းကြီး များအား ကာကွယ်ရေး စရိတ်ကြေးငွေများ ပေးခြင်း မြို့တော်အား စောင့်ရှောက်ရန် စစ်သားများ ငှားရမ်းခြင်းများ လုပ် ဆောင်ရန် သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဖွဲ့စည်းလာခံပေသည်။ (မြို့တော်ဆိုသည်မှာ ပုပ်ရဟန်းမင်းနှင့် သူ၏ ပုပ်ရဟန်း ကိုယ်ထည် အဖွဲ့ဝင်များ နေသည့် နေရာကို ဆိုလို၍၊ ပြည်သူအားလုံးနေသော မြို့ကို မဆိုလိုပေ)။ တစ်စစဖြင့် အင်ပါယာကျဆုံးခန်းနှင့် အထောက် အပံ့များ ပေးပို့မှုကျဆုံးခန်း အကျိုးဆက်များက ပုပ်ရဟန်းများ အဘို့ အခြား သော ထောက်ပံ့မှုရရှိရေး လမ်းကြောင်းများကို ရှာဖွေရန် အကြောင်းဖန်လာတော့သည်။ အများဆုံးမှာ အထူးသဖြင့် ဟော်လန်များထံမှ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

(၅-၃) တစ်ကျော့ပြန် ကာရိုလင်ဂီယန်

တစ်ကျော့ပြန် ကာရိုလင်ဂီယန် ခေတ်ကာလမှာ စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ရှင်သန်မွေးဘွားလာသည့် အေဒီ ၈ ရာစု နှောင်းပိုင်းနှင့် ၉ ရာစုများ အတွင်းပင် ဖြစ်၍ ချားလ်မိန်းနှင့် လူးဝစ် သည် ပိုင်းယာ့စ် နန်းသက်များ အတွင်းတွင် များဆုံး ထွန်းကားခဲ့ပေသည်။ ထိုကာလတွင် စာပေ၊ အနုပညာ၊ ဝိသုကာပညာ၊ တရားစီရင်မှုပညာ၊ ဝတ်ပြု ဆုတောင်းသည့် နည်းနှင့် နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လေ့လာမှုများ တိုးတက်ခဲ့ပေသည်။ ဤကာလတွင် ခေတ်သစ် (အင်္ဂလိပ်စာ) စာလုံးအသေးတို့၏ မူလအစ

ကာလိုလင်ဂီယန် စာလုံးအသေး (ရေးသားမှု) များလည်း ဖွံ့ဖြိုး လာကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ ပုံမှန်မဟုတ်သော ပြောင်းလည်းမှုများ ဖြစ်လာမည့် လက်တင်ဘာသာ၏ စံနှုန်း ထားမှုသည်လည်း ဖွံ့ဖြိုး လာခဲ့ပေသည်။ ([Medieval Latin](#) ကိုကြည့်ပါ)။ ရုံးတော် (နန်းတော်)နှင့် ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ ဖော်ပြမှုများအကြား စာပေအသုံးအနှုန်းဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် ချားလ်မိန်း သည် ကျောင်းများကို တည်ထောင်ခဲ့၍၊ သူ့နန်းတော်မှ ကျောင်းများသည် ဥရောပ တစ်ဝှမ်းမှ သီအိုဒေါ့ဖ်၊ ပေါလ် သည် ဒေကန်၊ အင်န်ဂဲလ်ဘတ်၊ အက္ခီလီးနီယားမှ ပေါလ်လီနာ့စ်နှင့် ယောက် မှ အာလ်ကူ အင်တို့ ကဲ့သို့သော စာပေ လေ့လာသူများအား ဆွဲဆောင်ခဲ့ပေသည်။